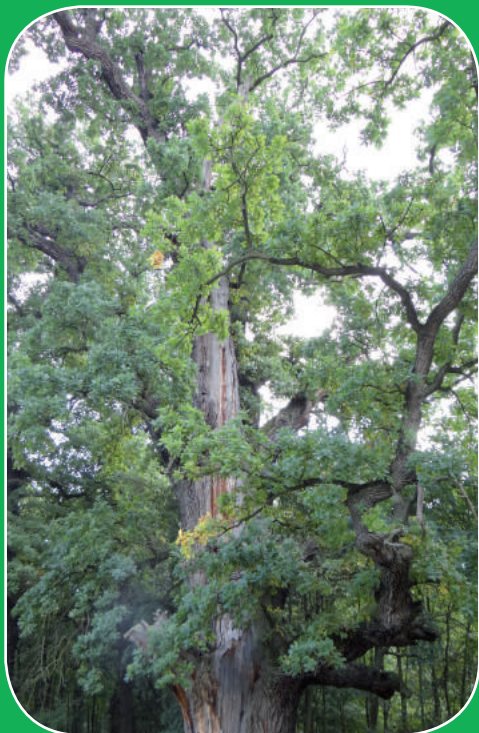

Podrobná mapa vybraných dendrologicky nejhodnotnějších částí krajinné úpravy v Petrohradu u Jesenice

*Markéta Šantrůčková, Lucia Bendíková, Roman Businský, Eva Sojková, Petr Štoncer,
Jiří Velebil, Martin Weber*

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.
Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice

santruckova@vukoz.cz

Výstup byl zpracován v rámci řešení projektu výzkumu a vývoje Ministerstva kultury
ČR Program Národní a kulturní identity (NAKI) DF12P01OVV016: Zhodnocení
a udržitelné využití potenciálu památek zahradního umění.

Podrobná mapa vybraných dendrologicky nejhodnotnějších částí krajinné úpravy v Petrohradu u Jesenice

*Markéta Šantrůčková, Lucia Bendíková, Roman Businský, Eva Sojková,
Petr Štoncner, Jiří Velebil, Martin Weber*

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.
Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice

santruckova@vukoz.cz

Výstup byl zpracován v rámci řešení projektu výzkumu a vývoje Ministerstva
kultury ČR Program Národní a kulturní identity (NAKI) DF12P01OVV016:
Zhodnocení a udržitelné využití potenciálu památek zahradního umění.

I) Cíl výsledku typu specializovaná mapa s odborným obsahem

Cílem předkládané specializované mapy s odborným obsahem je sloužit jako odborný podklad pro kvalifikované rozhodování orgánů státní správy (zejména památkové péče) a samosprávy, vlastníků, správců a uživatelů jednotlivých částí této památky zahradního umění. Mapa se zaměřuje na jádrové území tohoto areálu, které je dendrologicky nejhodnotnější. Zásadní složkou je zaměření a zakreslení dendrologicky hodnotných dřevin, které jsou doprovázeny tabulkou s podrobnými dendrologickými údaji a s doporučeními, jak s těmito dřevinami nakládat (viz příloha). Dalšími zobrazovanými položkami jsou stávající a zaniklé stavby a cestní síť. Cílem mapy je sloužit jako odborný podklad pro vlastníky, správce a uživatele, jak postupovat při případné rekonstrukci nebo rehabilitaci jádrových částí krajinné úpravy v Petrohradě, a jako podklad pro vydávání odborných stanovisek orgánů státní správy a samosprávy.

II) Popis výsledku

1. Vymezení území

Mapa se ve velkém měřítku věnuje dendrologicky nejcennějším partiím krajinářské úpravy kolem zámku Petrohrad. Zaměřuje se na luční porosty se solitéry a skupinami starých stromů, které jsou hodnotné jak z hlediska kulturně historického, dendrologického i zoologického.

Park v Petrohradu založil Jan Rudolf Černín a na jeho budování se významně podílel jeho syn Evžen Karel Černín. Petrohrad byl mezi modelové objekty vybrán jakožto representant poměrně časného krajinářského parku (založen již koncem 18. století), který však byl v průběhu celého 19. století kontinuálně upravován. Byl to park určený pro každodenní užívání majiteli a hosty venkovské residence. V parku u Petrohradu byly zpočátku vysazovány zejména druhy domácích dřevin, exotické dřeviny ve větší míře přibýly až na přelomu 19. a 20. století. Dendrologicky nejhodnotnějšími prostory jsou parkové louky kolem zámku (Severní parková louka, Jižní parková louka a Stará obora). Mapa se podrobně věnuje těmto prostorům, zejména lokalizaci zvláště hodnotných dřevin (dendrologické charakteristiky viz příloha) a trasování cestní sítě. Velká péče byla věnována cestám, což bylo ostatně typické pro všechny parky. Jejich síť byla postupně doplňována po celé 19. století i na počátku 20. století. Parkové cesty byly pečlivě a pravidelně udržované a vysypávané pískem. Široké cesty pro povozy měly zpevněný povrch. Šířka vozových cest byla 3 až 4 metry, par-

kových vycházkových 1 metr. Vybudování cest a stezek si vyžádalo velké úsilí. Na některých místech musel být kámen odstřelen a vylámán či do něho byly vytesány schůdky, aby se terén stal schůdným. Cesta pak byla vyčištěna od vylámaného kamene, zarovnána a vysypána pískem nebo štěrkem. Historická cestní síť byla vymezena na základě jejího největšího rozvoje na počátku 20. století.

2. Komentář k legendě mapy

Významná dřevina byla vybrána především z dendrologického hlediska. Jedná se o dřeviny, které jsou vzácné či pozoruhodné buď svými rozměry a stářím nebo jsou cennými a málo pěstovanými druhy a kultivary, případně obojí. Byly u nich změřeny dendrologické parametry (viz příloha) a z nejceněnějších odebrány rouby pro další přemnožení, uchování a případné nové výsadby.

Stavba stávající je stavba, drobný parkový objekt a samostatně stojící dílo, které je dochováno ve více méně funkčním stavu.

Stavba zaniklá je stavba, drobný parkový objekt a samostatně stojící dílo, které zcela zaniklo nebo z něj zbylo jen torzo.

Cestní síť současná je v současnosti existující a funkční. Byla vymezena podle současných mapových podkladů, které byly ověřeny terénním průzkumem.

Cestní síť historická je vymezena podle stavu na počátku 20. století, podkladem pro vymezení jsou podrobné staré mapy. Doba počátku 20. století byla zvolena jako referenční, neboť krajinná úprava existovala v současném rozsahu a funkčních vztazích a cestní síť byla poměrně intenzivně využívána.

Hranice zájmového území.

3. Všeobecná charakteristika jednotlivých sledovaných prostorů

Zámek a okolí

Oplocený zámecký areál psychiatrické léčebny zaujímá plochu s největší intenzitou údržby. Je charakteristický novodobými, často nepřilíživými dosadbami dřevin i bylin. Plochu je možné rozdělit na část s přírodně krajinářskou kompozicí a na jednotlivé pravidelně řešené části v nejtěsnější blízkosti zámeckých budov. Výsadby jsou tvořeny převážně nepůvodními dřevinami a bylinami. Podstatnou část z nich ovšem tvoří tzv. mobilní zeleň, tedy rostliny pěstované v přenosných nádobách pouze po dobu vhodných klimatických podmínek, nebo sezónní rostliny pěstované ve volné půdě pouze v příhodné části vegetačního období (např. letničky, dvouletky). Na menší ploše je pěstována též zelenina, pravděpodobně pro potřeby místní kuchyně. Jako zajímavější dřeviny krajinářsky řešeného prostoru jmenujme např. jerlín japonský (*Sophora japo-*

nica), zástupce skupiny červenolistých kultivarů buku lesního (*Fagus sylvatica* Atropunicea Group), vrbu náhrobní (*Salix × sepulchralis*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), kultivar cypřišku nutkajkého s převislými větvemi (*Chamaecyparis nootkatensis* ‘Pendula’) nebo magnólii Soulangeovu (*Magnolia × soulangeana*). Mezi dvěma křídly zámecké budovy roste na pravidelném parteru vzrostlý kultivar cypřišku Lawsonova (*Chamaecyparis lawsoniana* ‘Glauca’). Ze zajímavějších dřevin rostoucích na pravidelně řešených plochách poblíž vrátnice areálu stojí za zmínku magnólie trojplátečná (*Magnolia tripetala*) nebo jasan úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*). Objekt je zde udržován standardní formou, novodobější výsadby a zahradní doplňky (např. umělá vyvýšenina upravená jako skalka, zahradní bazén) však nesplňují původní kompoziční záměr. Současné využití objektu vyžaduje jeho oplocení, které však není v souladu s celkovou kompozicí parku. Jsou narušeny historické a kompoziční vazby: zámek a park, park okolo zámku a přírodně krajinářská část parku.

Bezprostřední okolí zámku má ve vztahu k různým stavebním, technickým a uměleckým prvkům oproti jiným částem parku odlišný charakter daný svým specifickým postavením a užíváním. Hranice mezi tím, co zahrnout do prvků této kategorie jako součástí zahradního umění zejména ve vztahu k parku a mezi tím, co je součástí úprav bezprostředního okolí zámecké budovy a jeho každodenního provozu, je poněkud obtížnější. V bezprostředním okolí zámku je řada různých zídek, schodišť, dekorativních mobilních kamenných prvků, váz apod., které nejsou samostatně evidovány, protože se jedná spíše o stavební a umělecké prvky bezprostředně související s budovou zámku, jeho výzdobou a komunikačním systémem. Součástí okolí zámecké budovy jsou i některé samostatné stavby různého využití a vzniklé postupným historickým vývojem. Mezi ně patří budova sýpky, skleníku, hospodářského dvora a pozůstatky bývalého špitálu, které s parkem a zahradními úpravami buď přímo nesouvisí, nebo jen částečně. Významná část okolí zámku, jak je vymezen v mapě, je součástí areálu psychiatrické léčebny, která zde sídlí. To s sebou přináší klady i zápory. Tento prostor včetně budov je pravidelně udržován a opravován. Některé tyto zásahy jsou však již na hraně toho, jak by se k opravě a prezentaci stavebních památek a památek zahradního mělo přistupovat. U budov je to především problematická barevnost některých fasád, druh střešní krytiny a některé stavební detaily.

Problematická je úprava cestní sítě. Z hlediska vztahu zámku a okolního parku je asi nejvíce sporná příjezdová komunikace a parkovištěm podél severozápadního průčelí zámku s živичným povrchem. Tato komunikace, vzniklá patrně z provozních důvodů a potřeb léčebny, zcela odřízla toto průčelí zámku od návaznosti na park (severní parková louka). Pojízdne komunikace uvnitř areálu jsou dlážděny žulovými kostkami, což je zcela novodobé řešení, které má spíše

charakter veřejné komunikace. Stejně tak i chodník podél bývalé sýpky. Zcela nevhodný povrch ve formě zámkové betonové dlažby je použit na pochozích plochách čestného dvora a historické příjezdové komunikace od silnice do Stebna. Tato dlažba je využita i u některých menších ploch, např. před empírovým domkem. Naopak některé parkové cesty s mlatovým povrchem zanikly. To se týká zejména cesty podél jihovýchodního průčelí zámku.

Vodní prvky jsou zde zastoupeny historickým rybníčkem jižně od východního křídla a novým bazénem uprostřed čestného dvora. Zatímco rybník je podstatnou a významnou součástí historických zahradních a parkových úprav, zcela novodobý bazén s fontánou uprostřed čestného dvora budí spíše rozpaky. Jedná se o obdélnou stavbu, která je ve dvou diagonálně protilehlých rozích zešíkmena a doplněna plastikami dvou velkých kamenných ryb, z jejichž úst má stříkat voda. Uprostřed bazénu je pak ještě jedna drobnější plastika ryby. Aniž známe záměry jeho vzniku, tak historicky zde žádný takovýto bazén neexistoval. Problematická je i těsná blízkost dvou formálně zcela odlišných vodních prvků. Architektonické řešení je pak kombinací novodobého řešení a revokace barokních forem.

V rámci potřebných obnovných zásahů je nutné důsledně respektovat původní kompoziční záměry a v jejich duchu rozvíjet koncepci parkových úprav. Znamená to především hledání cest ke znovusjednocení parkových úprav v okolí zámku a bezprostředně navazujících parkových úprav. Dále je potřebné omezit rozsah stávajících nevhodných novotvarů a vyvarovat se jejich rozšiřování do budoucna. Žádoucí je prověřit potřebu stávajícího novodobého oplocení v okolí zámku a hledat možnosti k jeho redukci, či odstranění. Příprava a realizace veškerých dílčích obnovných zásahů musí vycházet z jasného a komplexního přístupu zohledňujícího uchování hodnot a postupnou rehabilitaci v rámci celkového areálu komponované krajiny. Stávající majetkoprávní poměry dávají odpovědným orgánům státní správy příležitost k žádoucímu zjednodušení vlastnických vztahů, které může být impulsem pro celkovou rehabilitaci areálu.

Severní parková louka

Leží západně až severně od zámeckého areálu psychiatrické léčebny a severně od silnice do Stebna. Severní část objektu má mírnou severní expozici, západní část je tvořená úpatím nevýrazné vyvýšeniny s kótou 388 m s expozicemi západ, jihovýchod a severovýchod. Jedná se o luční porost se staršími výsadbami solitérních stromů nebo jejich skupin a občasných skupin keřů. Severní a severovýchodní okraj objektu je lemovaný pásy přirozeně rostoucích náletových dřevin. Jako kosterní stromy se v objektu vyskytuje dub letní (*Quercus robur*) a buk lesní (*Fagus sylvatica*) a zástupce skupiny jeho červenolistých kultivarů (*F. sylvatica*

Atropunicea Group). Kompozici dotváří reprezentativní jedinci dalších domácích druhů jako lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*) a lípa srdčitá (*T. cordata*), javor mléč (*Acer platanoides*) a javor klen (*A. pseudoplatanus*); z nepůvodních pak platan javorolistý (*Platanus hispanica*), líska turecká (*Corylus colurna*), jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*) a dub červený (*Quercus rubra*). Vedle východního křídla zámku roste starší strom červenolistého kultivaru javoru mléče (*Acer platanoides* 'Schwedleri'). Ze vzácnějších dřevin se zde vyskytuje lípa řapíkatá (*Tilia petiolaris*), skupina starších jedinců klokoče zpeřeného (*Staphylea pinnata*), šefík čínský (*Syringa × chinensis*) a dožívající bříza papírovitá (*Betula papyrifera*) v severním cípu louky. Louka kromě základní estetické funkce slouží v poslední době jako příležitostná pastvina hovězího skotu, čímž dochází k narušování parkového charakteru objektu, degradaci lučních společenstev a eutrofizaci půdy s negativním vlivem na vitalitu dřevin. Výsadby jsou tvořeny pouze starými až přestárlými dřevinami, které nejsou náležitě obnovovány. Bez dalších revitalizačních opatření hrozí rozpad stávající kompozice a struktury porostů.

Severní parková louka tvořila významnou součást parkové úpravy severního a východního okolí zámku. Do této části parku se obracelo reprezentativní severní symetrické průčelí s piano nobilem ve střední převýšené části. Propojení s parkem zajišťovala síť pěších cest s mlatovým povrchem, která je dobře patrná na starších mapách. Dnes jsou tyto komunikace zaniklé nebo jen obtížně rozeznatelné. Úzká vzájemná vazba mezi parkem a zámkem je dnes narušena novodobou hlavní příjezdovou komunikací a parkovištěm s živичným povrchem. Z technických, stavebních a uměleckých prvků je v tomto prostoru zachován kamenný obelisk z roku 1908, kamenné základy dřevěného hudebního pavilonu a pozůstatky ohradní zdi bývalé fíkovny. Naproti hřbitovu se nachází opravený památník obětem 1. světové války ve tvaru výklenkové kaple, jehož průčelí je obráceno nikoli k hlavní cestě směrem do Stebna, ale severním směrem do prostoru louky, kudy procházela i jedna z parkových cest. Z vodních prvků je nedaleko obelisku nevelké jezírko (rybníček) obklopené skupinou stromů, přes které v minulosti vedl dřevěný můstek. Břehy rybníčku, stejně jako cestní síť, je poničena kopyty volně se pasoucího skotu.

Prvotním předpokladem k rehabilitaci tohoto krajinného prostoru je zásadní usměrnění stávajícího pastevního využívání, provázeného řadou devastáčních vlivů. Pastva může být i do budoucna přípustná, její provozování však musí být prostorově, kapacitně i časově regulováno a způsobem provádění podřízeno prioritním potřebám ochrany území. Další přístup postupné rehabilitace by měl sledovat obnovení kompozičních záměrů z počátku 20. století a od nich se odvíjejícího formování vegetačních i architektonických a technických opatření (dřevinných a bylinných prvků, vedení cestní sítě, vodní režim apod.).

Jižní parková louka

Louka leží jižně od oploceného zámeckého areálu psychiatrické léčebny v mírném severovýchodním svahu tvořeném úpatím Ovčího vrchu. Objekt je lemován stromořadím jírovce maďalu (*Aesculus hippocastanum*) podél místní komunikace k zemědělskému statku po východní straně a lesními porosty podél západní strany plochy. Dnes je tvořen pastvou skotu devastovanými lučními porosty s kamenitými výchozy a solitérními stromy nebo jejich skupinami. Kosterní stromy v objektu jsou dub letní (*Quercus robur*), buk lesní (*Fagus sylvatica*) zástupce skupiny jeho červenolistých kultivarů (*F. sylvatica* Atropunicea Group), javor mléč (*Acer platanoides*) a javor klen (*A. pseudoplatanus*). V dolní části východní strany se nachází skupinová výsadba jehličnanů ve složení smrk ztepilý (*Picea abies*), smrk pichlavý (*Picea pungens*) a douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*). V dolní (severní) části roste skupina trnovníku akátu (*Robinia pseudoacacia*). Kromě hlavních uvedených stromových druhů se v objektu nacházejí roztroušené skupiny nebo jedinci keřů spíše spontánního náletového charakteru, zejména růže podhorská (*Rosa dumalis*), hlohy (*Crataegus* sp. div.) a střemcha obecná (*Prunus padus*). Doporučujeme především zamezení pastvy a udržování travních ploch pravidelnou sečí alespoň dvakrát ročně. Vhodné by bylo též odstranění trnovníku akátu jako preventivní opatření proti spontánnímu šíření do sousedních polopřirozených porostů.

Jižní parková louka je na severu ohraničena cestou do Stebna, na východě a jihu cestou k bývalému ovčínu, na západě zalesněným úbočím Ovčího vrchu. Jediným dochovaným prvkem je zde opravený křížek při rozcestí silnice na Stebno a cesty k ovčínu. Od tohoto rozcestí vedly podle starších map rovněž pěší cesty, které měly obdobný charakter jako cesty v jiných svahovitých částech parku. Tyto cesty jsou však v terénu již neidentifikovatelné.

Východiska rehabilitačních opatření tohoto krajinářského prostoru jsou totožná s přístupem navrženým pro krajinářský prostor Severní parkové louky.

Stará obora

Objekt leží východně od osady Poustka na mírném severním svahu mezi usedlostmi jižního cípu obce Petrohrad, hřištěm jihovýchodně od zámku a lesními porosty na jižní a západní straně objektu. Dnes je tvořen převážně pastvou devastovanými lučními porosty s kamenitými nebo podmáčenými místy a solitérními, často nápadně starými stromy nebo skupinami stromů středního stáří a na okrajích pak smíšenými lesními porosty. Jako kosterní stromy se v objektu vyskytuje dub letní (*Quercus robur*), lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), buk lesní (*Fagus sylvatica*) zástupce skupiny jeho červenolistých kultivarů (*F. sylvatica* Atropunicea Group) a jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*). Jed-

notlivě se vyskytují starší jedinci javoru babyky (*Acer campestre*), jilmu vazu (*Ulmus laevis*), borovice vejmutovky (*Pinus strobus*). Ze vzácnějších dřevin se zde vyskytuje starší strom dubu ceru (*Quercus cerris*) a dubu velkoplodého (*Q. macrocarpa*) a katalpy trubačovité (*Catalpa bignonioides*), z mladých jedinců pak jerlín japonský (*Sophora japonica*). Ještě koncem 80. let 20. století zde byl doložen výskyt staršího stromu jedle řecké (*Abies cephalonica*, s obvodem kmene 290 cm a průměrem koruny 14 m), ze které se dochoval mladý jedinec (dnes 180 cm vysoký) vzniklý jako spontánní nálet. Doporučujeme zamezení či regulaci pastvy skotu, udržování travních ploch pravidelnou sečí alespoň dvakrát ročně a u cenných stromů provést podrobná šetření k účelným arboristickým zásahům.

V tomto prostoru se ze sledovaných prvků vyskytovala trojice malých rybníků a síť cest. Drobné rybníčky mají nepravidelné oválné tvary vhodně komponované v terénu v místech vodotečí. Hráže jsou tvořeny valem zeminy. Rybníčky jsou neudržované a jejich břehy jsou poničeny volně pasoucím stádem skotu, které je využívá v případě jejich naplnění vodou jako napajedla.

Východiska rehabilitačních opatření tohoto krajinářského prostoru jsou totožná s přístupem navrženým pro krajinářský prostor Severní parkové louky. Kromě výše uvedeného by měla být větší pozornost soustředěna na formování dřevinných partií při jižním okraji krajinného celku.

4. Charakteristika stávajících a zaniklých stavebních objektů

Byl pořízen soupis drobných parkových staveb, ať stávajících, tak zaniklých, včetně jejich lokalizace.

Existující objekty:

Empirový domek. 1830. Jednoduchá obdélná stavba se sedlovou střechou. Průčelí trojosé, ve středu portikus s dórskými sloupy, okna obdélná se šambránou (ve spodní části chybí). Východní stranou původně přiléhal k budově starého skleníku zbořeného r. 1913. V minulosti bývala fasáda také obložena trelážemi. Střecha pokryta umělou břidlicí – původně střecha tašková. Prostor před vstupem vydlážděn betonovou zámkovou dlažbou. Stav velmi dobrý, nedávná oprava. Nevhodně řešená barevnost portiku, nevhodná střešní krytina a betonová dlažba. Návrh: Korekce barevného řešení portiku, dodělání okenních šambrán i pod spodní částí okna (podle historických fotografií je možné, že šambrány byly dodělány až dodatečně). Vzhledem k historickému prostředí KP a parku je vhodná náhrada betonové dlažby za mlatový povrch nebo kamennou dlažbu. Stejně tak by bylo vhodné nahradit obrubníky a zídku z betonových prefabrikátů kamenem nebo cihlou.

Křížek na rozcestí u zámku. 2. polovina 19. století. Litinový kříž s postavou ukřižovaného Krista. Kříž je bez ozdob, okraje jsou reliéfně a barevně zvýrazněny. Na horní části cedulka s nápisem INRI. Kříž je zezadu opatřen kovanou podpěrou a společně jsou zasazeny do kamenného podstavce složeného z dřívku a hlavice. Podstavec je bez nápisu. Jedná se o standardní sériovou produkci. Litinová část je polychromována. Soklová část je posazena na kamenných deskách. Před křížem je samostatná kamenná deska s neupraveným povrchem. Stav velmi dobrý, opravený. Pouze kamenný podstavec má drobné defekty. Návrh: úprava bezprostředního okolí. Návrh na rozšíření památkové ochrany KP Zámek Petrohrad.

Obelisk. 1908. Kamenný obelisk z roku 1908 zhotovený a umístěný v parku jako dar k devadesátým narozeninám Jaromíra Černína. Na kamenném základě je postaven jednoduchý čtvercový podstavec, který je ze tří stran opatřen nápisy v latině, němčině a češtině. Na podstavci je usazen samotný obelisk s profilovanou soklovou částí. Na jeho východní straně je latinský nápis a erb Černínů. Jak je patrné z historické fotografie, písmo bývalo zvýrazněno tmavou (černou) barvou. Materiál pískovec. Uspokojivý stav. V důsledku povrchové eroze a lišejníků jsou některé části nápisu již zaniklé nebo téměř nečitelné. Návrh: úprava okolí a restaurátorské ošetření povrchu kamene. Pro návštěvníky by bylo vhodné umístit nerušící informační ceduli.

Ovčín. Před r. 1841. Skupina obytných a hospodářských budov bývalého ovčína. Tvoří ji obytná přízemní budova s valbovou střechou, drobná hospodářská stavba na jihu a stodola na západě od ní. Na sever na místě starší stavby je vlastní novodobá stavba ovčína, dnes využívána jako kravín. Ke starší části, která je souběžná s cestou, bylo nově přistaveno příčné křídlo opláštěné plechem. Obytná stavba je udržovaná a v dobrém stavu, u stodoly opadává omítka. Návrh: Pro park, jeho stav a údržbu by bylo potřebné obnovit chov ovcí, které jsou pro tento typ parku na rozdíl od skotu daleko příznivější. Ze stavebního hlediska je pro prostředí parku a kulturní památky nevhodná plechová přístavba kravína.

Poustka. 18. století. Původně barokní jednopatrová stavba s valbovou střechou na obdélníkovém půdorysu. Na kratších stranách jsou 3 okenní osy, na delších stranách 5 okenních os. Ve středu západní fasády směrem do dvora je vstup. Fasáda je hladká, novodobě upravována, stejně tak okna. Na východní části dvora jsou drobné hospodářské budovy. Standardně udržované, v současnosti oprava střechy. Návrh: oprava fasád, rozšíření kulturní památky zámek Petrohrad o tuto budovu, případně návrh na zápis jako samostatná KP.

Výklenková kaple/památník obětím 1. světové války. 1918. Památník obětím 1. světové války ve formě výklenkové kaple. Ve středu mezi krajními pi-

lastry je drobná nika s plochou plastickou dřevořezbou Panny Marie Lurdské s autogramem PK. Nad zasklenou nikou je reliéfní nápis „UNSERN HELDEN 1914–1918“. Zvlněná stříška je kryta starou prejzovou krytinou. Průčelí kaple je orientováno směrem do volného prostranství louky, zadní stranou ke hřbitovu a silnici. Standardně udržovaný, drobné poruchy ve spodní partii z důvodů vlhkosti, opadávající barva – patrně chybná volba druhu barvy nebo technologie. Návrh: úprava okolí, oprava spodních partií, nový nátěr a korekce barevného řešení.

Socha Sv. Wolfganga. 1898. Socha Sv. Wolfganga od Josefa Seiche je zhotovena v novobarokním slohu podle typologie ztvárnění barokních soch vrcholného baroka. Je tvořena bohatě členěným podstavcem s nápisovými štítky a vlastní sochou v dynamickém postoji. Typickými atributy Sv. Wolfganga je model kostela (u jeho levé nohy) a sekera, případně biskupská berla, které drží v rukách. Tyto atributy vzhledem k poškození sochy (ulomené ruce v zápěstí) schází. Čelní štítek na podstavci obsahuje latinský text. Poškozený, schází části rukou s atributem sekery a biskupské berly. Návrh: podle fotografie nepoškozené sochy je možná její odborná restaurátorská oprava a doplnění chybějících částí. Vhodná by byla i úprava bezprostředního okolního terénu a popřípadě vhodně umístěná informační cedulka.

Zvonička (Sloup Nejsv. Trojice, Boží muka). 1721, úprava v 19. stol. Objekt je nazýván jako Zvonička, Boží muka nebo Sloup Nejsv. Trojice. Jedná se o drobnou tříbokou stavbu posazenou ve svahu pod cestou na čtyřhranný podstavec. Soklová část je oddělena pouze drobným reliéfním páskem. V horní části tříbokého sloupu je na každé straně drobná nika ve tvaru okénka. V něm je na černém pozadí namalován zlatou linkou trojúhelník s křížem na čelní straně, na ostatních symbol božího oka. Na zděném sloupu je novější dřevěná nástavba zakončená stříškou ve tvaru trojbokého jehlanu s křížkem na vrcholu. V této nástavbě patrně býval zvon. Stav velmi dobrý, v nedávné době provedena oprava. Návrh: Zajištění pravidelné údržby, nahradit současnou novodobou krytinu.

Rybníčky/jezířka – stará obora. 40. léta 19. století. Tři nevelké rybníčky nepravidelného tvaru v mírném svahu staré obory. Hráze na severních a západních stranách jsou tvořeny zemními valy. Odtok vody je zajištěn přepadem v prohlubni hráze. Ve svahu nad nejsevernějším rybníčkem stávala dřevěná kuželna. Neudržované a zabahněné. Břehy, hráze a odtoky poničeny od kopyt volně se pasoucího skotu. Návrh: úprava okolí, odbahnění, oprava hrází a zejména odtoků. Zamezení přístupu skotu, který narušuje břehy rybníčků.

Jezírko – severní parková louka. 2. polovina 19. století. Oválné jezírko bez zpevněných břehů uprostřed severní parkové loky. Jezírko je obklopeno několi-

ka vzrostlými stromy. Jezírko je napájeno slabým přítokem vedeným v současnosti v betonových rourách. Přes jezírko vedl dřevěný mostek. Neudržovaný, břehy poničeny skotem, který jezírko využívá jako napajedlo. Nedostatečný přísun vody. Návrh: úprava okolí a zpevnění břehů – podmínkou dalšího chátrání je zametení volného přístupu stádu skotu, který břehy destruuje. Obnovení vodního režimu a dostatečného přísunu vody – v současnosti nevhodná betonová roura. V rámci obnovy této části parku je možné obnovit i dřevěnou lávku podle historické dokumentace nebo vhodných analogií.

Rybník/jezírko u zámku. 2. polovina 18. století. Rybník či jezírko se nachází v těsné blízkosti zámecké budovy. Rybník vznikl kolem poloviny 18. století. Má tvar nepravidelného oválného tvaru. Břehy jsou zpevněny betonovou zídou z roku 1973. Tato úprava nahradila starší přirozenější úpravu, kterou byla zídka z kamenů. Standardně udržovaný. Návrh: při obnově rybníka nebo této části parku by se měla zvážit možnost před současnou betonovou zídou vystavět zídou kamennou, která zde historicky byla, a která by pohledově zakryla ne zcela vhodnou betonovou obrubu. Dále by bylo vhodné obnovit vodotrysk uprostřed rybníka, historickou přístupovou cestu s mlatovým povrchem od zámku a případně i zaniklé schůdky.

Zaniklé objekty:

Hudební pavilon. 1860. Torzo osmibokého dřevěného altánu na nevýrazném pahorku. Dochována pouze soklová část tvořená 8 mohutnými opracovanými kameny. V jejich styku je ponechán čtvercový otvor pro vložení svislého sloupku vlastní dřevěné konstrukce altánu. Od západní strany dochovány 4 kamenné stupně s profilem, které vyrovnávaly výšku mezi terénem a zvýšenou podlahou pavilonu. Zanikl kolem roku 1960. Stav torzální. Návrh: v rámci rehabilitace této části parku je možné pavilon obnovit podle historické dokumentace nebo podle typové a historicky analogických staveb.

Ohradní zeď zahrady/fikovny. 2. pol. 19. století. Torzálně dochovaná ohradní zeď ze smíšeného zdiva (kámen, cihla). Omítka je převážně opadaná, koruna zdi je nově opravena a zakryta taškami. Stavební stav je špatný, zeď je dlouhodobě neudržovaná, opravena je pouze koruna zdi. Návrh: celková oprava, prosperování a doplnění chybějícího zdiva a omítky.

Pod Kozím vrchem na křížení čtyř cest stál dřevěný altánek zvaný **Kolotoč**. Nahoře na Kozím vrchu se pak nacházel tzv. **kůrový domeček**, což byl dřevěný vyhlídkový altán se střechou pokrytou kůrou. Z těchto altánků se již nic nedochovalo. Kromě staveb a altánků byla v parku řada dřevěných a železných laviček, stolků anebo i houpačka pro odpočinek na vycházce. Na svazích Kozího vrchu ve staré oboře byla dřevěná **kuželna**, u níž není známá přesná lokalizace.

III) Návrh využití výsledku typu specializovaná mapa s odborným obsahem poskytovatelem

Specializovaná podrobná mapa vybraných dendrologicky nejhodnotnějších částí krajinné úpravy v Petrohradu u Jesenice může být poskytovatelem využita jako odborný poklad pro rozhodování, respektive pro tvorbu stanovisek jeho příspěvkových organizací (Národní památkový ústav). Mapa může být využita jako podklad pro plány rekonstrukce či rehabilitace dendrologicky nejvýznamnějších a jádrových částí parkového areálu. Neméně důležitá je možnost využít mapu jako podklad pro stanoviště památkové péče k zásahům v komponované krajinné úpravě Petrohradu, zejména s ohledem na péči o dřeviny a porosty. Může sloužit jako podklad pro diskusi s ochranou přírody, neboť na velké části území se rozkládá přírodní památka Petrohrad, která byla vyhlášena na ochranu xylofágního hmyzu, jež se bezprostředně dotýká právě starých stromů, které tvoří kostru komponovaných a parkových úprav.

IV) Seznam použité související literatury

Mapové podklady

Porostní mapa poleší Petrohrad, V. Nikisch, Plhal, 1:5000, tisk, kolorovaná, podlepená, složená, 1 list, 82 × 127 cm, 1910, 1911, Státní oblastní archiv Třebíč, pobočka Jindřichův Hradec, VS Petrohrad, inv. č. 2386, č. mapy 231
Ortofotografie České republiky © Český úřad zeměměřický a katastrální
Státní mapa 1 : 5000, rastrová data nové podoby státní mapy © Český úřad zeměměřický a katastrální

Literatura

BOROVSKÝ, F. A. (ed.) (1897): Čechy IX. Západní Čechy, J. Otto, Praha, 524 s.
DOBŘÝ, J. (1931): Petrohrad, Krajem Lučanů. Věstník českého musea v Žatci, roč. 5, č. 4, 5, 6, s. 16–18
FIBIGER, K. (1959): Z minulosti našich obcí na Podbořansku, Jesenice, 361 s., rukopis, depon. in Vlastivědné muzeum Jesenicka v Jesenici
FIBIGER, K. (1969a): Dějiny Jesenicka, Místní národní výbor, Jesenice, 184 s.
FIBIGER, K. (1969b): Z dějin Jesenicka, Jesenice, 224 s., rukopis, depon. in Vlastivědné muzeum Jesenicka v Jesenici
GÜNZEL, F. V. (1906): Die Alte Veste Petersburg, nákladem vlastním, Saaz, 31 s.
HEBER, F. A. (1844): Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser, Zweiter Band, C. W. Medau und Comp., Prag, 242 s.

- HIEKE, K. (1969): Die Schlossparkanlagen Westböhmens, Deutsche Baumschule, roč. 21, č. 2, s. 41–48
- HIEKE, K. (1984): České zámecké parky a jejich dřeviny, Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 459 s.
- HOUDA, J. (1977): Zámecký park v Petrohradě, Louny. Kulturní měsíčník, březen, s. 13–14, duben, s. 13–14, červen, s. 11–13
- MAREK, I., EISMANOVÁ, B. (2010): Revitalizace zahrady psychiatrické léčebny Petrohrad. Projektová dokumentace, Zahradní architektura Ing. Ivan Marek, Kostelec nad Labem, nestr.
- PACÁKOVÁ – HOŠŤÁLKOVÁ, B., RIEDL, D., SVOBODA, A. M. (2004): Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Libri, Praha, 526 s.
- PONFIKL, J. E. (1821): Vollständige Topographie der Fideikommiss – Herrschaft Petersburg im Saazer Kreise in Böhmen, Gedruckt bei Gottlieb Haase, Prag, 174 s.
- ROTT, W. (1902): Der politische Bezirk Podersam, Verlag des Bezirkslehrervereines Podersam, Podersam, 918 s.
- SADILOVÁ, L. (1983): Dřeviny zámeckého parku v Petrohradě. Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Katedra botaniky vyšších rostlin, Praha, 130 s.
- SYNEK, F. (193?): O Petrohradě, okolí, zámku a parku, 60 s., rukopis, depon. in Okresní muzeum Plzeň – sever, Kralovice – Mariánský Týnec
- ŠPILAR, V. (2000): Z historie obcí Petrohrad, Černčice, Bílenec, Žaket, Petrohrad, 126 s.
- ZÁPÁL, J. (2002): Inventarizace stromů včetně návrhu opatření a cenové nabídky. Petrohrad – areál léčebny, Arborea Rakovník s r. o., Rakovník, nestr.

V) Seznam publikací a výstupů z originální práce, které předcházejí výsledku typu specializovaná mapa s odborným obsahem

ŠANTRŮČKOVÁ, M. a kol. (2012): Projekt NAKIDF12P01OVV016. Zhodnocení a udržitelné využití potenciálu památek zahradního umění. Periodická průběžná zpráva 2012, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Průhonice 2012, 69 s., mns.

Tabulka zaměřených dřevin, jejich dendrologické parametry a doporučení pro další péči

Tabulka zaměřených dřevin, jejich dendrologické parametry a doporučení pro další péči

Identifikační údaje				Biometrické údaje										Bontiční údaje					Jiné informační údaje		Doporučení		
Evidenční číslo	Evidenční kód	Název dřeviny	Poloha (GPS)	Původ	Polize	Zápol	Věková kategorie (roky)	Vývojové stadium	Obvod kmene (cm)	Výška dřeviny (m)	Výška 1. větve (m)	Výška báze koruny (m)	Vitalita (m)	Zdravotní stav	VÝSTUPNÉ PŘÍKROZ			Sádlovnická hodnota	Poznámka	Pěstební zásah			
															kor.	km.	něbhy korunu						
1	A-01	Quercus robur	B	A	A	> 250	C	910	23,5	2,5	2,0	19,0	2	2	3	1	2	D	2	pečlivě ošetřen	A	A,B	
2	A-02	Tilia platyphyllos	B	J	E	50-100	B	160	18,0	0,0	0,0	10,5	3	2	2	1	1	D	3	výrazně zubatý list, Z expozice	A	B	
3	C-01	Fraxinus excelsior	B	A	B	100-150	B	510	25,0	4,0	1,5	19,5	3	2	2	2	2	D	3		A	A	
4	B-01	Picea abies	A	J	C	100-150	B	260	33,5	5,0	2,0	13,0	2	1	1	1	1	D	3		-	A,B	
5	C-02	Pinus strobus	A	A	B	100-150	B	235	33,0	4,0	2,5	10,5	3	1	2	1	2	C	3		A	A,B	
6	C-03	Catalpa ovata	A	A	A	50-100	B	260	13,0	2,5	0,5	16,0	3	2	2	3	2	C	3		ABD	A,B	
7	C-04	Ulmus laevis	B	CH	E	50-100	B	245	30,0	8,0	12,0	18,0	2	1	1	1	1	D	3		-	A,B	
8	C-05	Acer campestre	B	CH	E	100-150	C	350	17,0	1,0	1,5	20,0	4	3	4	4	2	D	4	dvoják od 150 cm, druhý kmen s obvodem 200 cm	AB	A,B	
9	C-06	Quercus robur	B	J	C	> 250	C	660	24,0	2,0	2,0	18,0	4	3	3	3	2	D	4		A	A,B	
10	E-01	Fagus sylvatica 'Atropunicea'	A	A	A	100-150	B	450	22,0	1,5	0,0	29,0	2	1	1	1	1	D	2		-	A,B	
11	E-02	Acer pseudoplatanus	A	D	B	100-150	C	435	22,0	2,5	0,5	26,5	4	2	3	2	3	D	4	dva kmeny od 2,5 m	A	A,B	
12	E-03	Chamaecyparis lawsoniana 'Glaucia'	A	A	D	100-150	B	545	30,5	5,0	1,5	23,0	2	1	1	1	1	D	3	7 kmenů s obvodem 120-160 cm	A	B	
13	C-07	Tilia platyphyllos	B?	B	C	100-150	B	280	20,5	4,0	0,5	23,0	2	1	1	1	1	D	3		A	A,B	
14	C-08	Quercus cerris	A	C	B	>100	B	280	30,0	4,0	0,5	23,0	2	1	1	1	1	C	3		A	A,B	
15	C-09	Quercus macrocarpa	A	C	D	>100	B	217	13,0	6,0	2,0	25,0	2	1	1	1	1	A	3	koruna omezena okolními korunami, roubováno 40 cm nad zemí	A	B	
16	E-04	Tilia petiolaris	A	A	A	100-150	C	365	20,5	2,0	1,5	17,0	3	2	2	2	1	C	3		A	B	
17	E-05	Staphylea pinnata	A	D	B	>50	C	-	8,0	0,0	0,0	9,0	4	3	3	-	1	2	C	4	navíc ještě průklest	E	A,B
18	E-06	Fagus sylvatica	A	A	A	100-150	B	530	25,0	2,5	1,5	27,0	2	1	1	1	1	D	2		A	A	
19	E-07	Tilia cordata	A?	A	A	150-200	C	770	28,0	1,0	2,0	27,0	3	2	2	2	1	D	3	více kmenů od 1-3 m	A	A	
20	E-08	Platanus hispanica	A	A	A	100-150	B	360	23,0	2,5	1,5	30,5	2	1	1	1	1	C	2		A	B	
21	C-10	Platanus hispanica	A	J	B	100-150	B	570	27,0	3,0	0,5	33,0	2	2	2	1	2	C	3	od 3 m více kmenů	A	B	
22	E-09	Acer platanoides 'Schwedleri'	A	A	A	>100	B	345	29,0	1,5	1,0	26,0	1	1	2	1	2	C	2		-	B	
25	A-03	Quercus petraea	B	J	D	> 250	C	525	17,0	5,0	9,0	16,0	4	4	3	4	3	D	3	hodnotný pro živočišy, dozrávající strom	-	A,B	
26	A-04	Quercus robur	B	CH	E	> 250	C	540	27,0	12,0	13,0	18,0	4	3	2	1	3	D	3		-	A,B	
27	A-05	Quercus robur	B	CH	E	> 250	C	510	27,0	9,0	10,0	15,0	4	4	3	4	2	D	3	s nevhodnou vyzrádkou dutiny kmene	-	A,B	
28	C-11	Quercus robur	B	CH	E	> 250	C	530	29,0	7,0	8,0	20,0	4	4	4	2	3	D	3		-	A,B	
29	C-12	Quercus robur	B	J	D	> 250	C	475	26,0	5,0	5,0	23,0	4	3	2	3	2	D	3		-	A,B	

Klasifikátory

Stupeň	Vitalita	Zdravotní stav	Poškození	Provozní bezpečnost	Sadovnická hodnota
1	velmi dobrá	velmi dobrý	žádné	bezpečný	velmi vysoká
2	dobrá	dobý	lehké	mírně nebezpečný	vysoká
3	dostatečná	uspokojivý	středně těžké	středně nebezpečný	průměrná
4	slabá	špatný	těžké	nebezpečný	nízká
5	velmi slabá - žádná	velmi špatný - úhyn	velmi těžké	velmi nebezpečný	velmi nízká - žádná

Kód	Pozice	Zápoj	Vývojové stadium	Aklimatizace na stanovišti	Pěstební zásahy
A	solitéra	bez zápoje (solitéra)	mladý	vegetuje	ošetření koruny
B	párová výsadba	částečný (1 strana)	dospělý	kvete, neplodí	ošetření kmene
C	skupina zapojená	střední (2 strany)	stárnoucí, senescentní	plodí	ošetření kořenů
D	skupina rozvolněná	hustý (3 strany)		samoobnova	odstranění podrostu
E	stromořadí pravidelné	plný (4 strany)			uvolnění ze zápoje
F	stromořadí nepravidelné				
G	linie pravidelná				
H	linie nepravidelná				
CH	porost zapojený				
J	porost rozvolněný				

Kód	Původ	Možnost přemnožení
A	cílená výsadba	generativní cestou
B	spontánní rozšíření - nálet, opad, výmladek	vegetativní cestou
C	sporný, nejasný původ	

Věkové kategorie (roky)

<10	10-50	51-100	101-150	150-250	více než 250

PODROBNÁ MAPA VYBRANÝCH DENDROLOGICKY NEJHODNOTNĚJŠÍCH ČÁSTÍ KRAJINNÉ ÚPRAVY V PETROHRADU U JESENICE

**Markéta Šantrůčková, Lucia Bendíková, Roman Businský, Eva Sojková, Petr Štoncner,
Jiří Velebil, Martin Weber**

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Květnové náměstí
391, 252 43 Průhonice

Doplnění výstupu Nmap:

Metodický postup výběru významných dřevin

V první etapě průzkumu byla provedena terénní rekognoskace celého zájmového území z hlediska posouzení celkového stavu porostů dřevin, stromových i keřových skupin, liniových výsadeb dřevin a solitérních stromů. V souladu se zjištěnou situací byly dále vybírány jednotlivé dřeviny, a to podle hlavních následujících hledisek:

- 1) dendrologická specifikace dřeviny – preference druhů a odrůd ojedinělých nebo méně běžných v objektech zahradní a krajinářské tvorby,
- 2) dendrometrické parametry – preference jedinců s výrazně vyššími dendrometrickými veličinami, především obvodem kmene (v 1,3 m), celkovou výškou a šířkou koruny a odhadnutým stářím,
- 3) sadovnická hodnota – preference jedinců s vyšší sadovnickou hodnotou a lepším zdravotním stavem, tedy ti jedinci, u kterých je větší pravděpodobnost delšího a výraznějšího působení v kompozici,
- 4) estetická hodnota (v návaznosti na sadovnickou hodnotu) – preference jedinců s významnou estetickou hodnotou (pozitivně atypický habitus, textura, zbarvení, tvar listů, bohatost květů nebo plodů apod.),
- 5) kompoziční hodnota – preferováni byli jedinci, kteří jsou velmi důležití v kompozici areálu, typicky např. solitérní stromy či jejich skupiny, jedinci v exponovaných dálkových pohledech či osách vytvářející nepostradatelný prvek architektonické kompozice objektu,
- 6) historická hodnota – stromy známé v historii lokality (často stromy památné),

- 7) ekologická hodnota – např. biotop nebo ochranný kryt pro obratlovce, ptactvo a hmyz (nejen pro chráněné druhy), dřeviny na exponovaných stanovištích tvořící/plnící a) ochranný prvek břehového porostu, b) výraznou ochrannou funkci před povětrnostními vlivy (např. ochrana cenného stavebního prvku před větrem), c) protierozní funkci. Pozn.: V případě, že ekologická hodnota dřeviny byla nadprůměrná, byla tato dřevina vybrána jako významná, přestože v ostatních hlediscích nemusela vynikat.

Dřeviny, u nichž nejméně jedno z výše uvedených hledisek bylo výjimečné, byly detailně hodnoceny podle klasifikátoru uvedeného na závěr doprovodné textové zprávy k Podrobné mapě vybraných dendrologicky nejhodnotnějších částí krajinné úpravy v Petrohradu u Jesenice. Dendrologická specifikace, resp. determinace dřevin byla prováděna podle základní dendrologické literatury (viz níže) s využitím bohatých zkušeností řešitelského týmu. Objekt byl navštíven pracovníky týmu třikrát, aby byl zachycen sezónní vývojový stav dřeviny v jarní, letní a podzimní fázi. Věk dřevin byl odhadován podle dosažených rozměrů s přihlédnutím k vlastnostem a nárokům daného taxonu na stanoviště, ekologickým podmínkám lokality a dosavadní péči o dřevinu. Měření dendrometrických parametrů proběhlo pomocí výškoměru Nikon Forestry Pro, resp. dálkoměru Nikon Forestry 550 v kombinaci s výškoměrem Suunto a pomocí pásma standardními postupy. Metodou pozitivního výběru bylo podle uvedených kritérií vyselektováno v objektu Petrohrad 29 jedinců nejhodnotnějších dřevin (v mapě označeny jako významné dřeviny). Vybrané dřeviny byly fotograficky zdokumentovány a přesně lokalizovány pomocí GPS, zakresleny do mapy a v ní označeny pořadovým, resp. evidenčním číslem, které koresponduje s číslem v tabulce a textové příloze. Ostatní dřeviny nebyly jednotlivě měřeny ani detailně hodnoceny a zvlášť registrovány. Cílem nebylo vytvoření podrobné inventarizace parku a okolí, nýbrž vytipování jedinečných, nejhodnotnějších jedinců v objektu.

Stávající a zaniklé stavby, stejně tak jako stávající a zaniklá cestní síť byly do mapy zakresleny, aby byla zdůrazněna vazba významných dřevin na drobnou parkovou architekturu a cestní síť. Zejména pro bod 5 výběru jednotlivých významných dřevin bylo toto hledisko důležité. Zakreslení stavebních objektů a cestní sítě do mapy dává představu jak o dobových, tak o současných limitech výsadby a růstu, případně péče, jednotlivých významných dřevin.

Použitá literatura:

- Koblížek, J. (2000). Jehličnaté a listnaté dřeviny našich zahrad a parků. Sursum, Tišnov.
- Kolařík, J. et al. (2008): Arboristika V. Hodnocení stromů. VOŠZ a SZŠ Mělník.
- Krüssmann, G. (1976, 1977, 1978). Handbuch der Laubgehölze, Vol. 1–3. 2. Auflage. Paul Parey, Berlin & Hamburg.
- Krüssmann, G. (1983). Handbuch der Nadelgehölze. 2. Auflage. Paul Parey, Berlin & Hamburg.
- Machovec, J. (1970): Inventarizace dřevin. In: Kavka, B. et al.: Krajinářské sadovnictví. SZN, Praha: 478–480.
- Machovec, J. (1982): Sadovnická dendrologie. SPN, Praha.
- Pejchal, M. (2008): Arboristika I. Obecná dendrologie. VOŠZ a SZŠ Mělník.
- Pejchal, M. & P. Šimek (2011): Sadovnická hodnota: oborový standard v zahradní a krajinářské architektuře. In: Provozní bezpečnost stromů [CD ROM]. Mendlova univerzita v Brně.
- Pejchal, M. & P. Šimek (2012): Metodika hodnocení dřevin pro potřeby památkové péče. ZF MENDELU v Brně. Lednice.